

Cãi Chày Cãi Cối

Lại Thị Mơ

Cãi mà nghe không lọt lỗ tai, người ta bảo là “cãi chày cãi cối”.

Bị kẹt trong nước 19 năm, cuối cùng bà Tâm cũng qua được Mỹ. Khi mới qua, các em bà luôn luôn nhắc nhở nói năng phải cẩn thận “giữ mồm giữ miệng”, kéo mang tiếng “kỳ thị”. Khi đi làm giấy tờ, nhất là tới những nơi công sở chỗ nào cũng dán đầy các tờ khuyến cáo cấm phân biệt (kỳ thị) màu da, sắc tộc, ngôn ngữ, phái tính. Các em bà dặn dò:

- Ở xứ này có 2 tội người ta vô tình mắc phải, mà không hề biết đó là tội: kỳ thị và sách nhiễu tình dục. Khi mới qua chưa phải tiếp xúc nhiều với người ngoài, nên bà Tâm cũng không để ý về hai chuyện này. Cho đến tận hôm nay, cậu em bà vừa được bảo lãnh qua theo diện anh em (sau hơn 40 năm kẹt trong nước). Theo truyền thống gia đình, anh em đùm bọc nhau lúc khó khăn nên gia đình cậu em gồm cô vợ (Bắc 2 nút) và 2 thằng con nhỏ cùng ở chung trong nhà bà.

Mọi chuyện rắc rối lủng củng cũng do cách nói của mấy người mới tới. Hai thằng cháu ngoại của bà Tâm hôm nay xe bus đưa về trễ, chúng nói vì có đụng xe nên kẹt đường. Đơn giản chỉ có thế, nhưng cô em dâu đi đón 2 thằng con cũng vừa về ca cẩm:

- Gớm hôm nay có “sự cố” giao thông, đường bị “ùn tắc”, chờ cơ quan chức năng tới “xử lý”, “vãi” cả hơi. Thôi các con “khẩn trương” đi tắm rửa, rồi ăn cơm. Kiểm tra bài vở, ngày mai có giờ “phụ đạo”. Bà Tâm cứ than thở với ông chồng (khi cô em dâu không có nhà), việc gì mà phải dùng những chữ “đao to búa lớn” như thế. Nhanh thì bảo nhanh, khẩn trương với khẩn cấp. Học thêm thì nói học thêm, phụ đạo nghe càng khó hiểu. Theo bà, chữ đạo để chỉ việc kèm thêm cho học sinh yếu là không đúng. Chữ “đạo” nói về những chuyện để cho người ta noi theo như: đạo làm người, đạo làm con. Chữ “đạo” là tiếng Hán Việt, có nghĩa là “con đường”. Còn làm chuyện trái luân thường đạo lý, thì gọi là quân trộm cướp (nói đơn giản), hay phường “trộm đạo” (nói văn hoa).

Bà Tâm nhắc nhở cô em dâu bỏ thói quen đánh con bằng cách “phát vào mông” để bị gán tội “sách nhiễu tình dục”. Bởi vì có một cậu VN quen lối vỗ mông vỗ vai bạn (trai) khi nói chuyện với một anh (Mỹ) làm chung. Một lần chưa sao, nhưng vì thói quen cậu không để ý, bữa kia anh Mỹ bực mình thừa lên ban giám đốc, cậu VN bị đuổi vì tội sách nhiễu tình dục. Đừng tưởng cứ là cha mẹ rồi muốn làm gì thì làm. Cậu em tôi vẫn tắm cho con gái lúc sơ sinh, vì vợ cậu đi làm về trễ (ông bà ở nhà trông), nhưng khi con gái cỡ 3 tuổi (bắt đầu biết), cậu không dám tắm cho bé nữa, vì nhớ con bé nói cho người ngoài biết sẽ phiền phức.

<https://baotreonline.com/van-hoc/tap-ghi/ngay-cuoi-cung-cua-john-lennon.baotre> Cô em dâu cho là “bạ”, không tin, hề bực bội chuyện thằng con là cứ phát vào mông, tiện vì không cần roi, không để lại dấu. Cô nói “truyền thống đét đít” bằng roi mây là “gia truyền”. Bây giờ cô cứ thế mà làm, từ hồi nào giờ mông là chỗ nhiều thịt nhất, dẫu có “xâm phạm” cũng chỉ làm “tổn thương” phần mềm, chứ tát tai không khéo bị “chấn thương sọ não” là toi mạng. Thiệt là bó tay! Bài “diễn văn” chưa tới 1 phút mà xài không biết bao nhiêu chữ Tàu.

Cô em đi rồi, bà Tâm ôm đầu rên rĩ:

- Bên VN họ cứ gào thốt Trung, không muốn dính với Tàu, nhưng lại thích dùng chữ Tàu (Hán Việt). Đúng là trống đánh xuôi, kèn thổi ngược.

Nếu chính quyền dùng chữ “đao to búa lớn”, thì dân chúng lại lan tràn những chữ “nôm na mách qué”, không cần biết đúng hay sai. Chẳng hạn chém gió tức là nói phét, nói thậm xưng, nói quá lố. Vì gió là một thứ chỉ cảm chứ không thấy làm sao mà chém được. Còn “phượt” là chữ mới hoàn toàn không có trong tự điển ngày xưa, chỉ những người trong giới trẻ “lôm côm” mới dùng.

Bà Tâm càng than van, thì ông chồng bà càng gán cho bà cái tội “kỳ thị”. Ông liệt kê một lô tràng giang đại hải, như thể từ lâu ông ầm ức. Nay ông kể ra luôn một lúc cho hả. Ông bảo:

- Bà chỉ “giữ mồm giữ miệng” khi nói chuyện với Mỹ, vì bà sợ bị ghé tội “kỳ thị”. Chứ thật ra khi nói chuyện với người Việt, bà luôn luôn có tính cách kỳ thị, chẳng qua bà không để ý đó thôi. Bà gọi thằng cháu mất xanh, tóc hoe của bà là “Mỹ con” không sao, nhưng bà gọi 2 thằng cháu ở VN mới qua là “Việt Cộng con” hàm nghĩa kỳ thị, dù là nói giỡn. Cậu em của bà bị kẹt lại quê nhà sau 75, nhưng cô em dâu còn kém may mắn hơn, vì chồng của cô được lớn lên trong miền Nam những 20 năm. Dưới chính thể VNCH tuổi trẻ được chăm lo chuyện học hành, dù con nhà nghèo nhưng tất cả anh chị em bà đều được đi học miễn phí từ tiểu học tới đại học. Không thể gọi những người còn ở lại trong nước

bằng hai chữ “Việt Cộng”. Chính những kẻ cầm quyền đi theo chủ nghĩa cộng sản, nên bắt người dân phải sống dưới chế độ XHCN, chứ không phải do họ muốn.

Ông Tâm nhớ lại những ngày còn trong lao tù cộng sản, trên chuyến xe lửa chở Sĩ Quan miền Nam ra Bắc, những người buôn gánh bán bưng đã ném khoai sắn cho những người tù. Rõ ràng họ đã cảm thông cho những người thất thế như ông. Ông Tâm hỏi lại:

- Có phải ngày mới qua đây, bà cũng từng mũi lòng khi bị gọi là “Mít ướt” còn những người qua trước là “Mít khô”. Hồi xưa mình gọi người thiếu số là *mọi*, qua Mỹ cũng gọi (lén) dân Phi Châu là *mọi*, hay mấy thằng đen (Negro). Coi người khác thấp kém hơn mình, cũng là một cách kỳ thị (ngâm).

Ông Tâm cũng nhận thấy, chính bản thân ông bà bị kẹt trong nước 19 năm, nên trong đầu cũng đã bị nhiễm bao nhiêu chữ của VC. Khi nói chuyện với bạn bè cứ hỏi: đã đăng ký chưa? Chữ ghi danh, ghi tên trước kia hay dùng bỗng dưng biến mất tự bao giờ. Chứng minh nhân dân, hộ khẩu, đi nghĩa vụ... Nhiều nhiều lắm, ông không thể nào nhớ nổi, vì có một lần khi gặp người bạn du học đã lâu, hỏi lại ông:

- Nghĩa vụ gì? Bởi vì ở Mỹ người dân có nhiều “nghĩa vụ” lắm, đóng thuế là nghĩa vụ hàng đầu.

Khi nghe hỏi, ông Tâm mới nhớ đến bài hát có câu “đi quân dịch là thương nòi giống”. Bỏn phận của thanh niên khi nước nhà có chiến tranh phải gia nhập quân đội khi cần thiết: nghĩa vụ quân sự.

Khi ông Tâm nói chuyện với những người ở lại VN sau 75, không ai nhận ra sự khác nhau giữa chữ mới và chữ cũ. Nhưng với những người rời miền Nam trước ngày 30/4/75 họ không thể hiểu “tiền đưng” là cái tiền gì? Chính ông bà gặp lại cô bạn dạy cùng trường mới được bảo lãnh qua Mỹ cũng dùng toàn chữ mới sau này. Hãy nghe cô kể về chuyện đi làm giấy tờ xin xuất ngoại (chữ trong nước gọi là xuất cảnh): bây giờ họ toàn “bề cong luật pháp”, chỗ nào cũng phải “bôi trơn, điều đóm” hay “lót tay” thì mới được việc. Chúng nó bây giờ “được voi đòi Hai bà Trưng”, còn không chúng “ôm tiền tàng hình” là toi công.

Cô nói chưa tới một phút mà có bao nhiêu chữ bà Tâm không hiểu, chép miệng bà than:

- Người Việt nói chuyện với người Việt, mà cứ tưởng đang nói với người xứ lạ. Càng ở lâu, tuổi càng nhỏ thì mức độ “nhiễm” càng nhiều.

Dù nói thế nào, bà Tâm vẫn không nhận mình có ý kỳ thị. Bà chỉ liệt kê ra một số chữ nghe rất chói tai: nghèo bèn vững. Bền vững là một trạng từ đòi hỏi phải có sự quyết tâm của ý chí. Chẳng hạn tạo nền móng (học hành) vững chắc (bền vững) cho trẻ thơ đi học ngay từ mẫu giáo. Người nghèo vì hoàn cảnh chứ có ai muốn nghèo mãi mãi, bền vững (như đổ nền móng bê tông cốt sắt). Ngày xưa ông cha ta thường an ủi con cháu hy vọng “không ai giàu 3 họ, không ai khó 3 đời”. Bây giờ bị gọi “nghèo bèn vững” nghe nản như nói “nghèo truyền kiếp, nghèo vĩnh viễn”, suốt đời khỏi ngóc đầu lên. Người bình dân gọi là “mạt”: trù cho 3 đời mạt mạt.

Ngoài ra bà Tâm còn cười khẩy (vì cô em dâu xài chữ “vãi”, đọi vãi cả hơi), cách nói ở VN bây giờ lan tràn ngoài đường mang tính côn đồ: **Xử đẹp, chặt chém, ném đá hùa, nã đạn**... không phải chỉ có người bình dân, ngay cả bà tiến sĩ ngôn ngữ lên truyền hình cũng nói rất tự nhiên:

- Mọi người hòa nhau ném đá.

Thay vì nói mọi người đừng công kích những lời nói của tôi.

Bà Tâm nhất định không nhận mình kỳ thị người trong nước, làm cho ông Tâm tức quá hét lên:

- Bà “cãi chày cãi cối” y chàng Việt Cộng, không bao giờ nhận lỗi, chỉ tìm cách lấp liếm qua mặt người dân.

Sở dĩ ông Tâm dám mạnh miệng vì mới đây một ông to cảnh sát giao thông bảo rằng: năm 2018 thành phố không có “ùn tắc”, chỉ có “ùn ứ” thôi. Thế là dân mạng đổp chát (ném đá) lại ngay. Họ định nghĩa “tắc” là không cách nào di chuyển, còn “ứ” là vẫn nhích nhích được từng chút một (luồn lách, leo lẻo). Yên tâm năm 2019 sẽ không còn tắc ứ, chỉ còn “ùn đồng” mà thôi. Chẳng cần nói ai cũng hiểu chữ “đồng” để chỉ cái gì. Hết ông giao thông, tới ông cầu cống: thành phố không có lụt, chỉ “tụ nước” mà thôi. Cầu vừa xây bị gãy thì phân bua “chỉ công” thôi.

Như vậy có phải là “cãi chày cãi cối” không?

Lại Thị Mơ